

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 15. marca 1882.

Obseg: Kako nam je ravnati z ozimino? — Koliko šol potrebuje v sedanjem času kmetijsk stan? (Konec.) — Zapisnik državnih žrebcev Noriškega plemena, kateri so se nastavili proti subvenciji za čas pojatve leta 1882. — Zapisnik državnih žrebcev, kateri so nastavljeni v žrebčarskih postajah za leto 1882. — Anton Alojzij Wolf, knezoškof ljubljanski. (Dalje.) — Česki kralj Karol I. (Dalje.) — Popotne črtice. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kako nam je ravnati z ozimino?

Obče se toži, da bodo letos ozimine in senožeti zaradi nenavadne zime brez snega po mrazu in burji poškodovane. Take izjave so po krajih, kjer se plitvo orje, in kjer se setev nedostatno zavleče, gotovo opravičene, a tožba zadeva le veliko malomarnost kmetovalca, kateri siloma oči proti boljšemu obdelovanju polja zapira. Vedno v božjo previdnost se zanašajoč dela kakor so prededi delali in tudi še mnogo slabše, kajti splošno se sme trditi, da sedanji kmetovalec le napake svojih prednikov posnema, a pozabil je na vstrajnost, marljivost in varčnost, s katerimi so se bili naši predniki odlikovali.

Z izstradano, mrcini podobno živinico se orje, drugače rečeno, se polje razbrskava, setev se pa le površno zavleče, tako da vrabci ter drugi tiči skoraj polovico vsejanega zrna pozobljejo, a druga polovica, ležeča med zemljo in nebom, ne vé, bi li kalila, ali bi bila v živež podzemeljskim jeduhom.

Umnejši kmetovalci so uže davno sprevideli, da površna setev malo kedaj kaj veljá; začeli so pod plitvo brazdo sejati. V novejšem času iznašel se je v ta namen sejalni stroj, s katerim se po potrebi v vrstah bolj ali manj globoko seje.

Korenin, katere so globoko v zemlji, zimski ledeni srez ne zamore tako trgati, ter rastlin ne tako obračati, kakor površno z brano zavlečenih, katere s proti nebu zasukanimi koreninicami spomladanske suhe vetrove pričakujejo, da slednjič popolnoma poginejo.

Tako postopanje je popolnoma napačno, torej za kmetovalca pogubno. Zadnji čas je uže, da se začne tako kmetovati, kakor nam svet, lega ter podnebje kaže. Sejmo toraj v lahkem svetu pod brazdo, bodi-si jeseni ali spomladi, orjimo glokoko, posebno v jeseni, in pustimo pred zimo posejano njivo v neporavnanih brazdah, ker te dajejo mladi strnini dobro zavetje proti burji, vrhu tega pa tudi vzduhu pot do podzemlja odprto puščajo, kar je pri kmetovanju največe važnosti.

Kaj prilično je tudi spomladi na tako odprte brazde travo ali deteljo vsejati; treba je potem njivo le na lahko povleči ali pa povaliti, a paziti je, da se stori o suhem vremenu koncem marca ali aprila meseca, kedar mraza več pričakovati ni.

Dragi bralec se bo gotovo spodtikaval nad izrazom „prevleči“; kedo bode mlada žita prevlačeval; saj bi še to, kar je čez zimo ostalo, populil! Ni tako; res da tu ter tam kaka rastlinica na braninem zobu ostane, toda koristi tacega dela ogromno to zlo prevagujejo.

Po hudem pomladanskem deževju stepena površna prst se posuši na pekočem solnci in suhih vetrovih v trdo skorjo, katera zabranuje vzduhu dotiko sè spodnjo zemeljsko plastjo, kar rastlino duši.

Druga korist tacega početja pa izvira od tod, da se plevel, ki je ravno o tem času v kali, obrne in posuši. To velja posebno za bolj težko ilovnato zemljo. Drugače je pa treba na lahki šoti in puhlici postopati. Mraz ima tu hujšo moč, žita najbolj sren puli. Treba je tu najbolj gledati, da se razhrebana prst kolikor mogoče z valom potlači precej, ko se je pomladi njiva toliko posušila, da živino drži. Površne skorje se pa tu zato bati ni, ker se ta zemlja nikoli ne sprime, toraj se sme brana v tacih krajih le izjemno rabiti, ker bi deloma celo brazdo ali večje špelute obrnila in za saboj potegnila, kar bi bilo rasti na veliko kvar.

V barji pa val ne koristi samo njivam, temuč tudi travnikom. Ne morem posestnikom tega kraja zadosti orodje priporočati, kajti iz lastne skušnje vem, da je spomladi povaljena njiva skoraj še enkrat toliko obrodila, kakor sicer enako obdelana, a ne povaljena.

Na povaljenih travnikih rastline zgodaj in čvrsto poganjajo, med tem, ko po nepovaljenih trava v rasti dremlje, žlahna se pa popolnoma suši.

Val, pri nas do zdaj jako zanemarjeno orodje, naj bi si vsak kmetovalec omislil. Naredi se iz hrastovega ali bukovega, najmanj 0.4 metre močnega debla, ki v četverooglatem vklepu na železnih steklih teče. Ako je težak, pridene naj se mu oje, da je mogoče par živine vpreči, ako pa zadostuje eno samo živinče, ojesa treba ni; vpreže se kar k oklepu. Dolg je navadno 1.6 m., a nikoli naj 3 m. ne preseže.

Lične, prav pripravne vale izdelujejo tovarne iz vlitega železa, kateri se po potrebi z utežo naložijo; tudi voznik se lahko na-nj vsede.

M. Peruzzi.